

Жмихов Є. С.,
аспірант кафедри адміністративного і кримінального права юридичного факультету
Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗЛОЧИННИХ ДІЯНЬ СУДДІВ В УКРАЇНІ ТА США

CRIMINALLY-LEGAL ANALYSIS OF CRIMINAL ACTS OF JUDGES IN UKRAINE AND THE USA

Стаття присвячена аналізу злочинних діянь суддів в Україні та США. У статті розкриваються особливості механізмів боротьби з незаконними діяннями суддів у США з метою визначення шляхів вдосконалення кримінально-правових механізмів боротьби з незаконними діяннями суддів в Україні.

Ключові слова: незаконні діяння суддів, кримінальна відповідальність, завідомість судді, правосуддя, незаконне рішення, постановлення.

Стаття посвящена аналізу преступных деяний судей в Украине и США. В статье раскрываются особенности механизмов борьбы с незаконными действиями судей в США с целью определения путей совершенствования уголовно-правовых механизмов борьбы с незаконными действиями судей в Украине.

Ключевые слова: незаконные действия судей, уголовная ответственность, заведомость судьи, правосудие, незаконное решение, постановление.

This article analyzes the criminal acts of judges in Ukraine and the USA. The article describes the features of mechanisms to fight illegal actions of the judges in the United States in order to develop ways to improve the criminal-legal mechanisms to combat the illegal actions of judges in Ukraine.

Key words: illegal actions of judges, criminal responsibility, deliberation, judges, justice, unlawful award, resolution.

Процес побудови в Україні правової, демократичної, соціально орієнтованої держави, формування громадянського суспільства передбачає захист прав людини, законних інтересів та задоволення потреб, що є основним завданням усіх демократичних перетворень, які відбуваються з моменту набуття Україною державної незалежності. Правовою вважається держава, якщо вона не лише визнала природні права людини, але й забезпечила правовий режим неухильного дотримання прав і свобод людини і громадянина.

Стаття 3 Конституції України встановлює, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [9]. Відтак забезпечення прав і свобод людини є головним завданням держави. Виконати це завдання неможливо без незалежного та неупередженого правосуддя, яке якісно задовольнятиме запити суспільства.

Курс України на європейську інтеграцію передбачає створення надійної системи правосуддя, протидії злочинним діянням суддів, висуває перед нашою державою високі вимоги щодо відповідності системи вітчизняного законодавства міжнародним принципам і найкращим зразкам демократичної нормотворчості, вироблених у провідних країнах світу.

Проголосивши свою незалежність, Україна успадкувала радянську систему судочинства, яка не відповідає заявленому курсу Європейської інтеграції. Тому здійснення судової реформи в Україні є життєвою необхідністю держави, і її головною метою є підвищення якості правосуддя та забезпечення відповідальності суддів за відповідність рішень принципам справедливості та законності.

Конституційне положення, відповідно до якого юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі (ч. 2 ст. 124 Конституції України), знайшло, зокрема, свій розвиток у Законі України «Про судоустрій і статус суддів», змінах у кримінально-процесуальному законодавстві, інших законах України, поправках до Конституції України. Для того, щоб суди України об'єктивно, всебічно, справедливо та неупереджено виконували свою високу соціальну місію, Конституція України надала судовій системі статус самостійної гілки влади, поряд із законодавчою і виконавчою (ст. 6), а також передбачила систему нормативно-правових гарантій її здійснення, закріплених як у Розділі VIII Конституції України «Правосуддя», так і в інших законах України.

Гарантом забезпечення правосуддя від злочинних посягань є і Кримінальний кодекс України, але на сьогодні всі ці норми не забезпечують належної ефективності судової влади, про що свідчать багато фактів, зокрема те, що станом на 31.12.2013 р. на розгляді Європейського суду з прав людини знаходилося 13 284 заяви, подані проти України, що складає 13,3% від загальної кількості заяв у Суді. Із цим показником наша держава посіла третє місце [18]. Згідно зі статистичними даними Європейського суду за 2015 р. Україна вже стала лідером у кількості справ, які розглядає ЄСПЛ: із майже 65 тисяч справ 21,4% подані проти України [19].

Головною причиною такого стану речей є те, що судді залишаються безкарними за свої незаконні діяння. Такий принцип, що служитель Феміди може безкарно помилятися, оскільки він є живою людиною і не застрахований від прийняття помилкового

рішення, є неприпустимим. Українська практика свідчить: якщо це кому-небудь вигідно і щедро винагороджується, то цей принцип широко використовується суддями у власних інтересах, що є однією з головних причин зневіри українців у чесності винесення вироків суддями [6].

При цьому питання кримінальної відповідальності за незаконні діяння суддів проти правосуддя належать до числа найменш досліджених проблем курсу Особливої частини КК України, хоча є підстави вважати, що їх вирішення має дуже важливе політико-правове значення для українського суспільства [7, с. 4–7].

Проблема боротьби із злочинними діяннями суддів у сфері правосуддя актуальна в усіх країнах світу, в тому числі і в США, де вивчається і досліджується ця проблематика на високому науковому і професійному рівні. Тому вивчення американського досвіду з цієї проблематики, безумовно, позитивно вплине на процес вдосконалення кримінально-правової охорони правосуддя від незаконних діян суддів в Україні.

В юридичній літературі дослідження окремих теоретичних аспектів кримінально-правової охорони правосуддя від незаконних посягань суддів в Україні та зарубіжних країнах здійснювали такі вчені, як П.П. Андрушко, Л.В. Багрій-Шахматов, М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.О. Глушков, С.Є. Дідик, С.В. Дрьомов, О.І. Залісько, В.С. Зеленецький, О.М. Костенко, О. М. Литвинов, П.С. Матишевський, А.В. Савченко, О.Я. Светлов, В.В. Сташис, М.І. Хавронюк, В.І. Шакур, С.А. Шалгунова та інші. Усі ці науковці зробили значний внесок у дослідження питань формування та розвитку інституту кримінально-правової охорони правосуддя від незаконних діян суддів в Україні.

Так, ученими досліджено такі важливі аспекти, як процес становлення законодавства, яке регламентує кримінально-правову охорону правосуддя в Україні, здійснено спроби наукового визначення та обґрунтування важливих понять у сфері боротьби із незаконними діяннями суддів (наприклад, поняття «завідомо неправосудне судове рішення»); здійснено порівняльно-правовий аналіз окремих норм, що передбачають охорону правосуддя від незаконних посягань суддів за національним та зарубіжним законодавством, проведено кримінально-правовий аналіз об'єктивних і суб'єктивних ознак злочинів проти правосуддя, що вчиняються суддями, досліджувались окремі аспекти зарубіжного досвіду в боротьбі з незаконними діяннями суддів у сфері правосуддя.

Водночас, незважаючи на велику кількість напрацьованих вітчизняних та зарубіжних науковців із питань кримінально-правової охорони правосуддя, значна кількість проблем не знайшла свого теоретичного закріплення, а викладені позиції науковців потребують додаткового комплексного висвітлення та з'ясування.

Крім того, існує досить великий обсяг нерозроблених теоретичних проблем, які потребують свого висвітлення та системного дослідження. Зокрема, потребують дослідження питання, пов'язані з розробкою механізмів виявлення незаконних діян суддів,

вивчення причин та умов вчинення суддями незаконних діян, пошуку превентивних заходів з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду, класифікації видів незаконних діян суддів та їх кваліфікації, розробкою системних механізмів протидії незаконним діянням суддів у сфері правосуддя, дослідження проблем притягнення суддів до встановленої законом відповідальності за незаконні дії або рішення.

У цьому контексті вважається корисним вивчення наукових та практичних здобутків США, де рівень довіри населення до системи правосуддя є досить високим. Особливістю кримінально-правової охорони правосуддя від незаконних діян суддів у США є те, що вона здійснюється як на федеральному рівні, так і на рівні штатів, які мають повну автономію у визначенні судового устрою і виборі методів комплектування суддівських кадрів, покарання й усунення з посади [12]. Тому є доцільним проведення порівняння на основі правового досвіду США у сфері боротьби на федеральному рівні з незаконними посяганнями суддів.

Судова корупція була зареєстрована в США та по всьому світу. У доповіді Організації Об'єднаних Націй зазначено: «...Корупція універсальна. У теперішній час всі держави, чи то розвинуті, чи ті, які розвиваються, потерпають від цього явища в тій чи іншій мірі». У Каліфорнії, наприклад, адвокат та три державних судді вищого суду штату були засуджені за участь у корупційних злочинах. Судді отримали в загальному обсязі близько 100 тис. доларів подарунків від адвоката, який мав справи, що були на розгляді цих суддів [26, с. 342].

Немає жодної країни, повністю вільної від корупції з її негативним наслідком підризу верховенства закону. Завдання, яке стоїть перед всіма державами, – це викорінення корупції в судах, не втручаючись у незалежність судової системи. Вимоги до судової відповідальності продовжують зростати по всьому світу [26, с. 341].

Починаючи з 1789 року Палатою Представників було проведено 15 процедур імпічменту відносно федеральних суддів, і лише 8 були засуджені та усунені з посади [23].

Правовою основою притягнення суддів до кримінальної відповідальності у США на федеральному рівні є Конституція США, судові прецеденти (наприклад, у корупційних злочинах), Закон США «Про організації, що діють під впливом рекету й корупції» (Закон Ріко), федеральна програма боротьби із хабарництвом та інші.

Конституція США містить ряд положень, які відносяться до питань дисципліни та процедури усунення суддів. Наприклад, ст. 3 Конституції США передбачає, що «...доки судді перебувають на своїх посадах, вони мають дбати про свою хорошу поведінку...». Стаття 2 розділу 4 Конституції США встановлює, що «...Президент, віце-президент, а також всі посадові особи США можуть бути усунені від посади у порядку імпічменту за зраду, хабарництво або інший серйозний злочин або проступок» [24, с. 22].

У статті Джона Гарві «Судова дисципліна та імпічмент» слушно зазначено, що «...якими б не були при-

чини, ми звичайно прагнемо попередити та покарати неправильну поведінку суддів. Конституція чітко передбачає декілька шляхів для того, щоб це зробити. Перша лінія оборони – це уважний підбір суддів під час призначення на посаду, друга – це процедура усунення шляхом застосування імпідменту. Третій механізм боротьби – кримінальне переслідування. Однак цього недостатньо. Якщо функції призначення працюють справно, то в цьому випадку можна говорити про прогнозування, а не контроль за поведінкою судді. Імпідмент, у метафорі лорда Брюса, є стотонним пістолетом та погано підходить для корекції гріхів суддів, які ми постійно пробачаємо. У кримінальному переслідуванні свої універсальні ускладнення. Виникає невпевненість у тому, що ця процедура може бути використана до імпідменту. Усі ці види протидії незаконним діям суддів не ідеально підходять для боротьби з широким спектром незаконної поведінки судового корпусу» [23].

З огляду на це особливої уваги заслуговує Закон США «Про поведінку суддів та їх нездатність» (Judicial Conduct and Disability Act of 1980). Прийняття даного Закону мало на меті забезпечення відповідальності суддів за вчинення ними незаконних діянь, а також залучення до цього процесу громадськості.

Джиммі Картер у своїй промові з нагоди прийняття даного Закону зазначив, що «...тепер законодавство створює єдину процедуру розгляду скарг на дії нечесних суддів. Громадяни можуть бути впевнені в тому, що скарга, подана в рамках даної системи, отримає справедливий і серйозний увагу протягом всього процесу. Із цих причин нова процедура повинна підняти суспільне довір'я до якості Федеральної судової система» [22].

Цікавим є те, що приймаючи процедури розгляду скарг по відношенню до федеральних суддів, Конгрес США не встановив різниці між скаргами про неправомірні дії та скаргами про «психічну чи фізичну нездатність», яка впливає на здатність судді виконувати свої судові обов'язки [27].

Відповідно до Закону будь-хто може подати письмову скаргу на окружного або іншого суддю (крім суддів Верховного Суду США). При цьому Закон не передбачає чіткого визначення поведінки або дії, яка вважається такою, що наносить шкоди ефективності правосуддя. У будь-якому випадку, приклади можуть включати використання повноважень суддею для того, щоб отримати спеціальне лікування для друзів чи рідних, для отримання хабара, упередженість, фаворитизм та інші зловживання під час виконання своїх обов'язків [24, с. 24].

У 1990 році Конгресом США створена Національна Судова комісія з питань дисципліни та усунення суддів. Комісії були надані повноваження розслідувати та вивчати проблеми, а також питання, пов'язані з дисципліною та усуненням федеральних суддів, призначених безстроково. Також завданням Комісії була оцінка поточних та запропонованих механізмів боротьби з незаконною поведінкою та усунення суддів.

Проведені Комісією дослідження показали, що Закон США «Про поведінку суддів та їх нездатність»

не перешкоджає реалізації судової незалежності. Комісія також дійшла до висновку про те, що даний Закон «працює достатньо добре» та буде працювати ще краще із запропонованими до нього змінами.

Із прийняттям офіційного дисциплінарного механізму судді почали розуміти загрозу санкції за свої неправомірні дії. Таким чином, дана процедура є серйозним превентивним механізмом у боротьбі з незаконною поведінкою суддів у сфері правосуддя [24, с. 31].

Разом із цим практикою застосування Закону США «Про поведінку суддів та їх нездатність» виявлено ряд недоліків, на яких зосередили свою увагу критики закону. Серед недоліків вказується на те, що Закон передбачає лише секретну дисциплінарну процедуру. Крім того, рівень засудження також розглядається як небажання накласти санкцію суддями на своїх колег.

За даними річного звіту, опублікованого на сайті Верховного Суду США, чітко видно, що, наприклад, у 2015 р. близько 99% скарг, поданих на дії суддів, відхиляються [25], і як звертають увагу критики, досить часто відхиляються безпідставно [20].

Однак зі статті Памели Макліен «Федеральна система правосуддя має дисциплінарну проблему» видно, що застосування механізму Закону США «Про поведінку суддів та їх нездатність» має свої позитивні результати.

Так, у статті вказано, що за час існування федеральної судової системи імпідмент та усунення з посади було єдиним засобом покарання неправомірних дій із боку федеральних суддів, які призначаються безстроково. За цей період лише 15 суддів були піддані процедурі імпідменту, лише 8 були засуджені та усунені з посади. У той же час авторка зазначає, що механізм дисциплінарної відповідальності федеральних суддів за незаконну поведінку – новий, започаткований Законом лише в 1980 р. За період дії даного механізму було засуджено ще п'ятьох суддів за злочини проти правосуддя. Троє з них пройшли через процедуру імпідменту, а два подали у відставку [20].

Отже, можна зробити висновки про те, що в США задіяний комплексний підхід до вирішення проблеми незаконних діянь суддів у будь-якому їх прояві. Цей підхід втілюється в тому, що: по-перше, в штатах існують превентивні заходи, які спрямовані на попередження незаконної поведінки суддів (зокрема, уважний підбір суддів під час призначення, превентивна дія процедури, запровадженої Законом «Про поведінку суддів та їх нездатність» 1980 р.); по-друге, в Америці реально діють механізми усунення з посад та кримінального переслідування; по-третє, в США запроваджено особливу процедуру, відповідно до якої кожен має право подати скаргу на незаконну поведінку суддів, що є одночасно стримуючим механізмом, інституцією контролю та методом боротьби з протизаконними діями суддів.

Важливо також відзначити, що весь цей арсенал є збалансованим і таким, що не порушує незалежність суддів в їхній діяльності, що є особливо важливим для збереження системи правосуддя. Тому дослідження цих інституцій, а також їх позитивний вплив на якість

правосуддя у США заслуговує на особливу увагу та дослідження.

В Україні ж на сьогодні відсутня гнучка й ефективна система реагування на незаконні діяння суддів у сфері правосуддя, а незаконні корупційні схеми суддів є всеохоплюючими та розвиненими.

Основною правового регулювання боротьби з незаконними діяннями суддів в Україні є норми Кримінального Кодексу України, а саме стаття 375 КК України «Постановлення суддею (судьями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови», ст. 368 КК України «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою», ст. 364 КК України «Зловживання владою або службовим становищем», ст. 366 КК України «Службове підроблення», ст. 367 КК України «Службова недбалість» та інші.

Проте практика показує, що наявної в Україні нормативно-правової бази для боротьби із протизаконними діяннями суддів недостатньо.

Зокрема, соціологічні дослідження констатують те, що довіра громадян до вітчизняного суду є критично низькою (лише 3% довіряють судам). Відповідно до тих же соціологічних досліджень судова влада в Україні є найкорумпованішою сферою з-поміж інших [15]. До основних проявів корупційних зловживань в судовій владі можна віднести наступні:

1. Зловживання, пов'язані з корисливою зацікавленістю судді:

а) хабарництво – отримання суддею грошей чи інших матеріальних благ в обмін на використання суддею своїх владних повноважень із метою виконання прохання особи, що дає хабара, як-то: винесення неправосудного судового рішення; створення процесуальних перешкод у захисті своїх прав та інтересів іншим особам, а також здійснення суддею інших дій, що входять до його компетенції, для забезпечення захисту за допомогою суду інтересу хабародавця;

б) зустрічається також «корупція за правилами», коли суддя внаслідок усталених «традицій» (презупція необхідності «подяки») отримує хабара за належне (згідно із законом) виконання обов'язків (винесення законного судового рішення чи вироку за хабар).

2. Зловживання, не пов'язані безпосередньо з корисливою зацікавленістю судді:

а) зловживання «під тиском обставин» – порушення закону (винесення завідомо неправосудного рішення чи вироку, навмисні процесуальні порушення), що скоюються суддею на прохання особи, від якої суддя має або «відчуває» службову залежність (народні депутати, посадові особи органів виконавчої влади, члени кваліфікаційних комісій суддів, голова суду, голова судової палати тощо), без винагороди або в обмін на отримання тих благ, що передбачені для судді по закону (обрання на посаду, надання житла, оплата санаторно-курортного лікування тощо);

б) зловживання з особистих міркувань – використання суддею своєї посади для отримання особистих немайнових благ, як-то отримання інформації, до якої законодавчо встановлений обмежений доступ, безкоштовне сприяння родичам та знайомим тощо [8, с. 20].

3. До опосередкованих («складних») форм корупційної поведінки суддів належать такі ситуації, що мають місце в реальному житті:

а) «суддя-утриманець» – суддя, який отримує щомісячно певні кошти або інші блага від будь-кого на випадок допомоги під час виникнення проблем, що потребують судового «втручання»;

б) «суддя-садженець» – використовуючи недосконалість процедур призначення суддів на посаду, народні депутати, бізнесмени та інші особи сприяють проходженню на посади суддів залежних від них осіб, які в подальшому впливають на прийняття «потрібних» судових рішень. Кар'єра таких суддів може бути достатньо швидкою, а дії із захисту інтересів осіб, що забезпечили їх службову кар'єру, – досить активні;

в) налагодження тісного зв'язку між судьями різних судових інстанцій з метою впливу на прийняття «потрібного» рішення, зменшення контролю за судовими рішеннями;

г) домовленість суддів із будь-ким із зацікавлених осіб про направлення коштів на рахунки різних громадських Фондів, об'єднань громадян тощо як спосіб оплати за прийняте судове рішення. Статистика свідчить, що знайти докази судової корупції в таких випадках практично неможливо: прямих доказів майже немає, оскільки вони знаходяться в стороні, що перемогла в суді, і ця сторона не зацікавлена в розкритті своїх «методів»;

д) домовленість між суддею і стороною в справі про законне вирішення справи на її користь за надання послуг: отримання фінансової допомоги для ремонту кабінету, приміщення суду, оновлення оргтехніки, комп'ютерної техніки, мобільного зв'язку, отримання послуг із ремонту автотехніки як своєї, так і службової, та інше [8, с. 21].

Однією з особливостей корупції в судових органах є її *латентний характер*. Інша риса судової корупції – її клановість, якою можна пояснити відсутність кримінальних справ, порушених за фактами корупції в судах. Практично виключається ситуація, коли суддя сам особисто натякає на необхідність дачі хабара, а тим більше – бере його від зацікавленої особи. За оцінками деяких з експертів, що були опитані в процесі дослідження, в чистому вигляді хабарі беруть не більше 2-5% суддів [8, с. 22].

Офіційна статистика говорить про те, що випадків притягнення до відповідальності суддів або їх усунення з посади трапляються надзвичайно рідко: в 2013 р. повідомлено про підозру лише 2 особам і не передано до суду з обвинувальним актом жодної справи; в 2014 р. повідомлено про підозру 3 особам, до суду з обвинувальним актом передано 1 справу [11].

Такому стану речей значним чином сприяв діючий донедавна особливий порядок притягнення суддів до кримінальної відповідальності з метою забезпечення їх незалежності та недоторканості [3, с. 84], гарантований положеннями ст. 126 Конституції України та нормами ст. 48 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», якими передбачалось, що суддя є недоторканим у більш широкому плані [14]. Згідно із цим

Законом суддя без згоди Верховної Ради України не міг бути заарештований до винесення судом обвинувального вироку. Крім того, суддя, затриманий за підозрою у вчиненні діяння, за яке встановлена, в тому числі, кримінальна відповідальність, повинен був негайно звільнений після з'ясування його особи.

2 червня 2016 року Верховна Рада України схвалила в другому читанні і в цілому президентський законопроект «Про судоустрій і статус суддів», а також Закон «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», який має деполітизувати судову систему та створює механізм для оновлення суддівського корпусу.

У нових нормах змінилося положення суддів у частині притягнення їх до відповідальності. Тепер згоду на затримання або утримання під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку суду, за винятком затримання судді під час або ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, надає Вища рада правосуддя. У законі з'явилася цікава стаття щодо моніторингу способу життя судді, в якій передбачено право встановлення відповідності рівня життя судді наявному в нього та членів сім'ї майну і одержаним ними доходам.

Звичайно, це необхідна норма, але незрозуміло, як її виконувати та які санкції накладаються на суддів у разі невідповідності доходів рівню життя. Можливо припустити, що за результатами моніторингу Вищої кваліфікаційної комісії суддів або Вищої ради правосуддя суддя отримає так зване «громадське засудження» за спосіб життя, який, на суб'єктивний погляд оцінювача, не буде відповідати невідомим критеріям. Окрім самого судді та членів його родини (дітей, дружин, чоловіків), чиновники також можуть перевірити батька, матір, вітчима, мачуху, брата, сестру, діда, бабу, прадіда, прабабу, онуків, зятів, невісток, племінників та навіть двоюрідних родичів суддів [2].

Цікавим нововведенням є створення громадської ради доброчесності, яка утворюється з метою сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання. Залишається багато питань, наскільки ця перевірка на доброчесність буде об'єктивною та чи не буде це простою формальністю [2].

У Вищому адміністративному суді України вважають, що запропоновані законом зміни, спрямовані на нівелювання закріпленого в ст. 126 Конституції України положення про незалежність і недоторканність суддів, гарантуються Конституцією і законами України [1].

Зі свого боку вважаємо, що ці кроки є позитивним сигналом, однак яким чином вплинуть нові зміни на функціонування судової системи, покаже час.

Усе це дозволяє зробити наступні висновки: *по-перше*, національна нормативно-правова база не відповідає запиту суспільства на захист від існуючих кримінальних викликів щодо діянь суддів у сфері правосуддя; *по-друге*, слід відмітити те, в Україні від-

сутні як превентивні заходи у боротьбі із цими негативними кримінальними явищами, так і самі механізми боротьби з ними; *по-третє*, в практиці панує багато невизначеності та складності, що пов'язане як із проблемами в чинному законодавстві, так і з небажанням суддів притягувати до відповідальності своїх колег; *по-четверте*, для вирішення проблем боротьби з незаконними посяганнями суддів проти правосуддя необхідно запровадити комплексний підхід, який буде спрямований на системну охорону правосуддя від незаконних діянь суддів та включати весь арсенал правової зброї для подолання цього кримінального явища.

Загалом, підсумовуючи проведений аналіз кримінально-правової охорони правосуддя від незаконних діянь суддів в Україні та США, можна дійти наступних важливих висновків.

На сьогодні в житті українського суспільства існує багато претензій щодо якості та справедливості правосуддя, що пов'язане як із потужним впливом всеохоплюючого корупційного чинника в системі судової влади, так і з рівнем професійності суддів. Збільшенню чисельності та видів кримінальних діянь суддів у сфері правосуддя сприяє відсутність відповідальності суддів за свої незаконні діяння.

Низький рівень довіри до правосуддя в Україні, корупція, безвідповідальність суддів за вчинення незаконних діянь – це проблеми, які пов'язані з такими ключовими причинами, як: відсутність політичної волі для їх вирішення (як правило, всі реформи, в тому числі судові, є формальними та не тягнуть за собою суттєвих змін); недосконалі нормативно-правова база; недостатність наукових досліджень у сфері охорони правосуддя від незаконних діянь суддів та інші.

Розглядаючи досвід США та проводячи паралель з Україною, необхідно зауважити, що наші країни мають багато відмінностей у сфері протидії незаконним посяганням суддів проти правосуддя. Це обумовлено особливостями державного устрою, а також правової системи України та США. Поряд із цим слід відмітити те, що в Україні громадянське суспільство фактично лише формується та не здатне реагувати на негативні кримінальні явища так само, як американське.

Однак, не дивлячись на всі відмінності наших країн, досвід США з піднятої проблеми для України буде важко переоцінити. На особливу увагу заслуговує сам підхід та основні ідеї США, які полягають у запровадженні системного та багаторівневого ступеня захисту правосуддя від незаконних діянь суддів, які є злочинами з високим рівнем суспільної небезпеки.

Вважається, що позитивним для України буде введення американського законодавчого досвіду боротьби з незаконною поведінкою суддів. Зокрема, корисним було б введення у вітчизняне законодавство положень, спрямованих на виявлення незаконних діянь суддів, здійснення превентивних заходів, а також цінним буде запровадження гнучкого механізму для боротьби із будь-якими проявами незаконної поведінки суддів.

Водночас необхідно зазначити, що запровадження в Україні механізмів боротьби проти незаконних посягань суддів у сфері правосуддя, а також інших інституцій, має бути чітко збалансованим та не зашкодити незалежності судової гілки влади.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вищий адмінсуд просить Порошенка ветоувати закон про статус суддів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.depo.ua/ukr/politics>.
2. Влада знищила судову систему в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://znaj.ua/news/regions/>.
3. Гончаренко О.В. Актуальні питання притягнення суддів до відповідальності (частина перша) / О.В. Гончаренко // Вісник Вищої ради юстиції. – 2011. – №1 (5). – С. 77–92.
4. Гродзинська К. Окремі питання притягнення суддів до кримінальної відповідальності за ухвалення завідомо неправосудного рішення / К. Гродзинська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/4729/>.
5. Заліско О.І. Правосуддя в Україні як об'єкт кримінально-правової охорони : дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / О.І. Заліско, 2015. – С. 5.
6. Збільшення зарплат суддів – не гарантія їх чесної роботи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uaupress.info/uk/news/show/133469>.
7. Злочини проти правосуддя / за заг. ред. проф. В.І. Борисова, проф. В.І. Тютюгіна. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2011. – 155 с.
8. Канадсько-Український проєкт сприяння доброчесності. Підсумковий звіт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nauch.com.ua/pravo/7590/index.html>.
9. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
10. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
11. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.gp.gov.ua/ua/stat.html.
12. Пігенко В. Відкликання суддів на рівні штатів у США / В. Пігенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pdp.org.ua/analytics/authorities/940-141-a4>.
13. Погорецький М.А. Притягнення суддів до кримінальної відповідальності за ст.375 КК України: Проблемні питання матеріального та процесуального права / М.А. Погорецький // Вісник кримінального судочинства. – 2015. – № 2. – С. 223–234.
14. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 07.07.2010 р. № 2453-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show>.
15. Результати дослідження «Барометр Світової Корупції», яке проводив Міжнародний дослідницький центр Gallup International Association з літа 2012 року до зими 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ti-ukraine.org/new/2815.html>.
16. Савченко А.В. Порівняльний аналіз кримінального законодавства України та федерального кримінального законодавства Сполучених Штатів Америки : автореф. дис... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / А.В. Савченко ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2007. – 36 с.
17. Савченко А.В. Кримінальне законодавство України та федеральне кримінальне законодавство Сполучених Штатів Америки: комплексне порівняльно-правове дослідження: монографія / А.В. Савченко. – К. : КНТ, 2007. – 594 с.
18. Статистика щодо України (2013 рік) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/applicant/court/information>.
19. Україна лідирує за кількістю позовів у Євросуді з прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tsn.ua/politika/ukrayina-lidruye-za-kilkisty-pozoviv-u-yespl-580088.html>.
20. Federal Judiciary has Discipline Proplem Pamela A. Maclean. February 25, 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tulanelink.com/>.
21. Impeachment of federal judges // Ballotpedia The Encyclopedia of American Politics [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ballotpedia.org/Impeachment_of_federal_judges.
22. Judicial Councils Reform and Judicial Conduct and Disability Act of 1980 // Statement on Singing. 1873 Into Law. October 15, 1980 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.presidency.ucsb.edu>.
23. Judicial Discipline and Impeachment John H. Garvey // The Catholic University of America, Columbus School of law [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://scholarship.law.edu/cgi/viewcontent>.
24. Mechanism for Handling Complaints Against Judges in Overseas Places 8, July 2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.legco.gov.hk/yr01-02/english/sec/library/0102rp07e.pdf>.
25. Report of Complaints Commenced and Action Taken Under Authority of 28 U.S.C. §§ 351-64 During the 12-Month Period Ending September 30, 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uscourts.gov/statistics/>.
26. Resolving judicial corruption while preserving judicial independence: comparative perspectives // California western international law journal. Volume 28, spring 1998, number 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://scholarlycommons.law.cwsl.edu/cgi/viewcontent>.
27. The Federal Judicial Conduct and Disability System: Unfinished Business for Congress and for the Judiciary. // Statement of Arthur D.Hellman University of Pittsburg School of Law // Legal Studies Research Paper Series Working Paper No. 2014-19, May 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://papers.ssrn.com/sol3/papers>.